

LIETUVOS ADMINISTRACINIŲ GINČŲ KOMISIJOS ŠIAULIŲ APYGARDOS SKYRIUS

SPRENDIMAS

2024 m. balandžio 15 d. Nr. 21R3-40 (AG3-33/25-2024)
Šiauliai

Lietuvos administracinių ginčų komisijos Šiaulių apygardos skyrius (toliau – Komisija), susidedantis iš Komisijos narių Giedriaus Jakubėno (posėdžio pirmininkas), Vaidos Jokubauskaitės (pranešėja), Danutės Kulikauskienės ir Ramintos Ramanauskienės,

Komisijos posėdyje rašytinio proceso tvarka išnagrino administracinį ginčą pagal pareiškėjų X. X. ir Y. X. skundą atsakovei Šiaulių miesto savivaldybės administracijai dėl daugiabučio namo bendrojo naudojimo objektų valdytojo veiklos patikrinimo akto panaikinimo.

Komisija

n u s t a t ė:

Pareiškėjai X. X. ir Y. X. (toliau – ir Pareiškėjai arba Pareiškėjas) 2024 m. kovo 14 d. skundu „Skundžiamas Savivaldybės 2024-02-13 sprendimas Nr. TRS-139“ (toliau – skundas) Komisijos prašo panaikinti Šiaulių miesto savivaldybės administracijos (toliau – Atsakovė arba Savivaldybė) 2024 m. vasario 12 d. Daugiabučio namo bendrojo naudojimo objektų valdytojo veiklos patikrinimo aktą Nr. A4-9 (toliau – Aktas), įpareigoti atlikti veiksmus. Savivaldybę per nustatytą laiką priimti naują teisės aktų reikalavimus atitinkantį aktą ir, esant reikalui, atlikti pakartotinį patikrinimą.

Skunde nurodyta, kad Pareiškėjai bei kiti daugiabučių namų, esančių adresais (*duomenys neskelbtini*) bei (*duomenys neskelbtini*) (toliau – Namai), gyventojai kreipėsi į Savivaldybę 2023 m. liepos 18 d. parengtu skundu dėl neteisėtų daugiabučio namo administratoriaus UAB „Mano būstas Šiauliai“ (toliau – Valdytojas arba Administratorius) veiksmų, pažeidžiančių Namų gyventojų teises bei teisėtus interesus (toliau – prašymas). Savivaldybės buvo prašoma įvertinti Administratoriaus veiklą, įvertinti, ar nebuvo pažeisti Namų butų savininkų teisės ir teisėti interesai Administratoriui neatlikus visų Namų balkonų konstrukcijų ekspertizės; įvertinti, ar, atsisakydamas pateikti paslaugų pirkimo sutartis bei kitus su tuo susijusius dokumentus, Administratorius nepažeidė ir nepažeidžia Namų butų savininkų teisių ir teisėtų interesų; įvertinti, ar Administratorius, nepateikdamas Pareiškėjų prašomų dokumentų, nepažeidžia nustatytą tvarką ir gyventojų teisių ir teisėtų interesų; įvertinti, ar Administratorius išrašo gyventojams pagrįstas sąskaitas už suteiktas paslaugas. Nustačius, kad Administratorius atliko neteisėtus veiksmus, taikyti teisės aktuose numatytas sankcijas ir įpareigoti Administratorių pateikti Namų butų savininkams jų prašomus dokumentus.

2023 m. rugpjūčio 17 d. raštu Nr. SG-853 „Dėl pateikto skundo“ Savivaldybė informavo pareiškėją Y. X., kad, atsižvelgiant į skunde pateiktą informaciją, bus inicijuotas Valdytojo veiklos neplaninis patikrinimas, o ji bus informuota apie patikrinimo rezultatus. Tačiau, kaip nurodo Pareiškėjai, iki pat 2024 metų sausio mėnesio jokios informacijos apie atliktą patikrinimą jie negavo, todėl keletą kartų – 2023 m. lapkričio 14 d. bei 2024 m. sausio 24 d. – elektroniniais laiškais kreipėsi į Savivaldybę su paklausimais dėl atlikto patikrinimo rezultatų. Pareiškėjų teigimu, tik po papildomos Pareiškėjų užklaustos Savivaldybės Turto valdymo skyriaus vyr. specialistas atliko neplanuotą patikrinimą ir surašė patikrinimo Aktą.

Su Savivaldybės atliktu patikrinimu ir surašytu Aktu Pareiškėjai nesutinka, mano, kad Aktas yra nepagrįstas ir neteisėtas, kadangi: 1) Savivaldybė nesilaikė Šiaulių miesto daugiabučių

gyvenamųjų namų savininkų bendrijų valdymo organų, jungtinės veiklos sutartimi įgaliotų asmenų ir savivaldybės paskirtų bendrojo naudojimo objektų administratorių veiklos priežiūros ir kontrolės taisyklių (toliau – Kontrolės taisyklės) 21 punktu nustatyto termino tokiam patikrinimui atlikti – neplaninio patikrinimo trukmė negali būti ilgesnė nei 3 mėnesiai. Savivaldybė patikrinimą atliko daugiau nei per dvigubai ilgesnį laiką; 2) Savivaldybė nepagrįstai nepradėjo administracinio nusižengimo teisenos, nors nustatė ir konstatavo, kad Valdytojas nevykdė jam numatytų pareigų ir pažeidė teisės aktų nuostatas.

Dėstydami savo motyvus dėl administracinio nusižengimo teisenos, Pareiškėjai skunde išsamiai cituoja patikrinimo Akte konstatuotus trūkumus. Pažymi, kad: 1) Savivaldybė nustatė, jog Valdytojas nepagrįstai nesiėmė veiksmų atlikti balkonų konstrukcijų ekspertizės; 2) Savivaldybė nustatė, kad Valdytojas nepagrįstai neteikia gyventojams valymo paslaugų sutarties perdavimo aktų ir kitų dokumentų. Pareiškėjų teigimu, akivaizdu, kad Valdytojas tinkamai neatlieka jam teisės aktais numatytų pareigų, nereaguoja į gyventojų prašymus ir pavedimus, tai daro piktybiškai, nes atvejai nėra vienietiniai. Už tokių pareigų, t. y. daugiabučio gyvenamojo namo bendrojo naudojimo objektų administravimo (valdymo) neatlikimą pagal Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso (toliau – ANK) 349 straipsnį yra numatoma administracinė atsakomybė. Pareiškėjai Savivaldybei pradėti administracinio nusižengimo teiseną numato Kontrolės taisyklių 29 punktą, kuriame teigiama, kad Kontrolierius, nustatęs administracinį nusižengimą, už kurį ANK numato administracinę atsakomybę, pradeda administracinio nusižengimo teiseną. Pareiškėjų nuomone, įvertinusi visas aplinkybes, Savivaldybė turėjo pradėti administracinio nusižengimo teiseną ir Valdytoją nubausti dėl pakartotinių neteisėtų veiksmų (neveikimo).

Pareiškėjai nurodo, kad Savivaldybė Akte nepagrįstai teigia, jog „susirašinėjimais su Valdytoju vyko 2020–2021 metais, administracinė nuobauda nebegali būti skiriama, nes jau praėjo daugiau negu dveji metai nuo galimo administracinio nusižengimo padarymo dienos“. Su tokia pozicija Pareiškėjai nesutinka, kadangi akivaizdu, kad šie gyventojų teisių ir teisėtų interesų pažeidimai yra tęstinio pobūdžio. Valdytojas nevykdo teisės aktais jam numatytų pareigų kasdien, t. y. nepateikia prašomų dokumentų, neatlieka ekspertizės, nors Namų gyventojų prašymus yra gavęs jau seniai, o gyventojai savo prašymų nėra atsiėmę. Esant tokiems pažeidimams nebeturi reikšmės, kada gyventojų teisių pažeidimai prasidėjo, svarbu nustatyti, kad pažeidimai tebesitęsia skundo pateikimo dieną.

Skunde pažymėta, kad vienas iš Pareiškėjų, jau po skundžiamo Akto priėmimo – 2024 m. vasario 13 d., elektroniniu laišku vėl kreipėsi į Valdytoją su prašymu pateikti valymo paslaugų sutartį, tačiau iki šiol jokio atsakymo negavo. Pareiškėjų teigimu, Valdytojas tokius prašymus ignoroja ir net neketina pateikti prašomų dokumentų.

Kontrolės taisyklių 15 punktą numato, kad neplaninio valdytojo veiklos patikrinimo tikslas yra įvertinti faktus ir aplinkybes, dėl kurių jis buvo inicijuotas ir užkirsti kelią naujiems teisės aktų nuostatų pažeidimams atsirasti. Pareiškėjų nuomone, Savivaldybė nepradėdama administracinio nusižengimo teisenos neprincipingai ir neobjektyviai įvertino situaciją, nedėjo pastangų apginti Namų gyventojų teises ir teisėtus interesus ir taip neužtikrino Kontrolės taisyklių 15 punkte numatyto tikslo – užkirsti kelią naujiems teisės aktų nuostatų pažeidimams atsirasti. Pareiškėjų nuomone.

Atsakovė atsiliepimu nesutinka su Pareiškėjų skundu ir prašo jį atmesti kaip nepagrįstą.

Atsiliepime nurodyta, kad Pareiškėjai 2023 m. liepos 18 d. Šiaulių miesto savivaldybės administracijos Turto valdymo skyriui pateikė skundą (registracijos Nr. GP-726) dėl neteisėtų daugiabučio namo administratoriaus UAB „Mano būstas Šiauliai“ veiksmų, pažeidžiančių Namų gyventojų teises bei teisėtus interesus (toliau – Prašymas), prašydami nustatyti, ar nepažeidžiamos nustatytos tvarkos ir Namų gyventojų teisės bei teisėti interesai, o nustatčius pažeidimus, taikyti teisės aktuose numatytas sankcijas ir įpareigoti Administratorių pateikti Namų butų savininkams jų prašomus dokumentus.

Atsakovė 2023 m. rugpjūčio 17 d. raštu Nr. SG-853 „Dėl pateikto skundo“ informavo vieną iš Pareiškėjų, kad bus inicijuotas Namų bendrojo naudojimo objektų Valdytojo veiklos neplaninis patikrinimas (toliau – neplaninis patikrinimas), o apie patikrinimo rezultatus ji bus informuota atskiru pranešimu.

Atsakovė nurodo, kad Daugiabučių namų bendrojo naudojimo objektų valdytojų kontrolė ir priežiūra atliekama vadovaujantis Priežiūros ir kontrolės taisyklėmis, patvirtintomis 2014 m. gruodžio 18 d. Šiaulių miesto savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T-395 „Dėl Šiaulių miesto daugiabučių gyvenamųjų namų savininkų bendrijų valdymo organų, jungtinės veiklos sutartimi įgaliotų asmenų ir Savivaldybės paskirtų bendrojo naudojimo objektų administratorių veiklos priežiūros ir kontrolės taisyklių patvirtinimo“ (minėta, toliau – Kontrolės taisyklės). Šių taisyklių 16 punkte numatyta, kad neplaninis patikrinimas gali būti atliekamas Savivaldybei gavus patalpų savininko skundą ar kilus pagrįstiems įtarimams dėl valdytojo veiksmų ar neveikimo, kurie gali prieštarauti teisės aktų, reglamentuojančių jo veiklą, nuostatoms; neplaninis patikrinimas pradedamas Savivaldybės mero ar jo, teisės aktų numatytais atvejais, įgalioto asmens motyvuotu sprendimu. Kontrolės taisyklių 17 punktas numato, kad Savivaldybės vykdomoji institucija per 20 darbo dienų nuo skundo gavimo priima sprendimą pradėti neplaninį patikrinimą ar jo nepradėti ir apie priimtą sprendimą raštu informuoja skundą pateikusį asmenį. Kontrolės taisyklių 21 punkte numatyta, kad neplaninio patikrinimo trukmė yra ne ilgiau kaip trys mėnesiai.

Atsiliepime nurodyta, kad Savivaldybės administracijai prašymas buvo pateiktas 2023 m. liepos 18 d., o apie neplaninį patikrinimą Pareiškėjai buvo informuoti 2024 m. rugpjūčio 17 d. raštu Nr. SG-853 „Dėl pateikto skundo“, t. y. laikantis Kontrolės taisyklių 17 punkte numatyto 20 darbo dienų termino.

Atsiliepime pažymėta, kad Atsakovė į Valdytoją kreipėsi 2023 m. lapkričio 20 d. raštu Nr. S-4305, kuriame buvo nurodytas neplaninio patikrinimo pagrindas ir patikrinimo apimtis, neplaninį patikrinimą atliekantis kontrolierius, 10 darbo dienų terminas Valdytojui pateikti informaciją ir duomenis, juos pagrindžiančius dokumentus ir paaiškinimus dėl nagrinėjamų veiksmų ar neveikimo ir prašomų dokumentų, kuriuos Valdytojas turi pateikti kontrolieriui, sąrašas. 2023 m. gruodžio 4 d. raštu Nr. MBS-RS-23-6549 Valdytojas paprašė pratęsti atsakymo pateikimo terminą iki 2023 m. gruodžio 18 d. imtinai, su prašymu Atsakovė sutiko. Nuo 2023 m. gruodžio 4 d. iki 2023 m. gruodžio 18 d. praėjo 10 darbo dienų. Vadovaujantis Kontrolės taisyklių 21 punktu, šios 10 darbo dienų neturėtų įsiskaičiuoti į neplaninio patikrinimo terminą, nes Valdytojas tiek dienų vėlavo pateikti dokumentus. Atsakovė 2024 m. vasario 12 d. atliko Valdytojo veiklos, susijusios su Namų bendrojo naudojimo objektų administravimu, neplaninį patikrinimą ir surašė patikrinimo Aktą, todėl Atsakovė daro išvadą, kad ji neviršijo Kontrolės taisyklių 21 punkte numatyto neplaninio patikrinimo termino – ne ilgiau kaip 3 mėnesiai ir Aktą pateikė laikydamasi Kontrolės taisyklių 24 punkte numatyto termino.

Kontrolės taisyklių 12 punkte numatyta, kokia apimtimi gali būti atliekamas valdytojo veiklos patikrinimas. Atsakovė laiko, kad savo kompetencijos ribose tinkamai išnaginėjo Pareiškėjų prašymus, aiškiai ir suprantamai pagrindė savo argumentus, todėl mano, kad Pareiškėjų teiginys, jog buvo praleistas neplaninio patikrinimo terminas, yra nepagrįstas. Taip pat pažymi, kad ir praleidus neplaninio patikrinimo terminus, atsižvelgiant į teismų praktikoje nagrinėjamus aspektus dėl Viešojo administravimo įstatymo reglamentuojančių terminų laikymosi, pasisakoma, kad viešojo administravimo subjektui nustatytas terminas, per kurį turi būti priimtas administracinis sprendimas, yra instrukcinio pobūdžio, todėl šio termino pasibaigimas nedaro negaliojančiu administracinio sprendimo, priimto pasibaigus šiam terminui, o nustatyto termino, per kurį turi būti priimtas administracinis sprendimas, pasibaigimas, nepaneigia viešojo administravimo subjekto kompetencijos priimti administracinį sprendimą ar atlikti kitus veiksmus, t. y. tiesiogiai nesukuria neigiamų teisinių pasekmių, tik prailgina administracinį procesą.

Atsakovė Atsiliepime nurodo, kad Pareiškėjai, be neplaninio patikrinimo termino praleidimo ir to, kad nebuvo pradėta administracinio nusižengimo teisenos, kitų pagrindų, dėl ko turėtų būti naikinamas patikrinimo Aktas, savo skunde nenurodo, todėl daro išvadą, kad Pareiškėjai neginčija patikrinimo Akte nustatytų trūkumų, todėl Atsakovė dėl jų išsamiau nepasisako.

Dėl nepradėtos administracinio nusižengimo teisenos, Atsakovė informuoja, kad pareiškėjas X. X. kreipėsi į Valdytoją 2021 m. balandžio 30 d. el. paštu dėl iškritusio stiklo ir paprašė organizuoti balkonų konstrukcijų ekspertizę. Valdytojas 2021 m. balandžio 29 d. ir 2021 m. gegužės 13 d. pateikė Namų butų ir kitų patalpų savininkams atsakymus, kad vykdomas konkursas ekspertizės atlikimui

dėl langų saugumo. Atsakovė Akte padarė išvadą, kad Namų balkonai, remiantis Lietuvos Respublikos daugiabučių gyvenamųjų namų ir kitos paskirties pastatų savininkų bendrijų įstatymo 2 straipsnio 15 dalies 1 punktu, yra bendrojo naudojimo objektai, todėl valdytojo Namų balkonų priežiūros neužtikrinimas prieštarauja Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. gegužės 23 d. nutarimo Nr. 603 „Dėl daugiabučio namo bendrojo naudojimo objektų administravimo nuostatų patvirtinimo“ (toliau – Nuostatai) 3 daliai, kurioje yra numatyta, kad pagrindinis administratoriaus uždavinys – administruoti namo bendrojo naudojimo objektus – užtikrinti jų priežiūrą pagal teisės aktų nustatytus privalomuosius statinių naudojimo ir priežiūros reikalavimus, įgyvendinti namo butų ir kitų patalpų savininkų su bendrąja nuosavybe susijusius sprendimus ir pavedimus, priimtus Civilinio kodekso (toliau – CK) 4.85 straipsnyje nustatyta tvarka, jiems atstovaujant.

Dėl Nuostatų 3 dalies nesilaikymo Valdytojui, būtų galima paskirti administracinę nuobaudą, tačiau Valdytojo paskutinis atsakymas dėl ekspertizės Pareiškėjui buvo pateiktas 2021 m. gegužės 13 d., Pareiškėjai į Atsakovę kreipėsi 2023 m. liepos 18 d., tad nuo administracinio nusižengimo padarymo dienos praėjo daugiau negu dveji metai, todėl, vadovaujantis ANK 39 straipsniu, Atsakovė neturi galimybės paskirti administracinę nuobaudą dėl praėjusio ANK numatyto termino.

Atsiliepime Savivaldybė, nurodydama teisinį reglamentavimą, informuoja dėl atsakomybės už objekto sugriuvimą ar defektus, jeigu objektai sugriuvo ar defektai buvo nustatyti per penkerius metus. Pažymi, kad statytojas, per garantinį laiką nustatęs statinio statybos defektų, pakviečia rangovo įgaliotą atstovą ir surašo dvišalį aktą, kuriame nurodo išryškėjusius statybos defektus ir su rangovu suderina jų padarinių pašalinimo terminą; jei rangovo įgaliotas atstovas neatvyksta arba atsisako pasirašyti dvišalį aktą, galioja statytojo surašytas vienašalis aktas. Jei rangovas nepašalina statybos defektų akte nurodytu terminu, statytojas apie tai raštu informuoja Valstybinę teritorijų planavimo ir statybos inspekciją prie Aplinkos ministerijos (toliau – Inspekcija) ir kreipiasi į teismą dėl rangovo įpareigojimo pašalinti statybos defektus arba dėl statybos defektų šalinimo išlaidų išieškojimo iš rangovo, jei statytojas juos pašalina savo lėšomis. 2023 m. balandžio 4 d. Namų butų ir kitų patalpų savininkų susirinkime Valdytojo klientų atstovė I. V. informavo, kad nukritus balkono stiklui, statybos garantinis laikas buvo pasibaigęs. Savivaldybė neturi kompetencijos vertinti privačių Namų buto ir kitų patalpų savininkų ir rangovo santykių, t. y. vertinti tarp Namų butų ir kitų patalpų savininkų ir rangovo pasirašytą sutartį ir joje numatytą garantinį terminą. Taip pat neturi kompetencijos įvertinti Namuose esančius galimus defektus. Jeigu rangovas nesutinka pašalinti defektų, statytojas turi kreiptis į Inspekciją arba į teismą, o ne į Atsakovę.

Atsakydama į Pareiškėjų argumentus dėl administracinio nusižengimo teisenos taikymo Valdytojui pagal ANK 349 straipsnio nuostatas ir Atsakovės pareigos pagal Kontrolės taisyklių 29 punkto reikalavimus (nustačius administracinį nusižengimą, už kurį ANK numatyta administracinė atsakomybė, pradėti administracinio nusižengimo teiseną, nes Valdytojui turėtų būti skiriama administracinė nuobauda, kadangi jis pažeidimus daro pakartotinai), Atsakovė atkreipia dėmesį į ANK 40 straipsnio nuostatas. Šiame ANK straipsnyje nurodyta, kad jeigu administracinį nusižengimą padaręs asmuo per metus nuo administracinio nurodymo įvykdymo dienos arba nuo nutarimo administracinio nusižengimo byloje įsiteisėjimo dienos, iki sueis vieni metai nuo administracinės nuobaudos ar administracinio poveikio priemonės įvykdymo dienos, padarė tame pačiame šio kodekso straipsnyje numatytą administracinį nusižengimą, laikoma, kad šis administracinis nusižengimas padarytas pakartotinai. Padarius pakartotinį administracinį nusižengimą, šiame straipsnyje numatytas terminas skaičiuojamas iš naujo.

Atsižvelgiant į šį teisinį reglamentavimą, Atsakovė daro išvadą, kad norint taikyti ANK 349 straipsnio 2 dalį ir pripažinti, kad valdytojas (fizinis asmuo arba juridinio asmens vadovas) padarė administracinį nusižengimą pakartotinai, Atsakovė turėtų būti surašiusi valdytojui (fiziniam asmeniui arba juridinio asmens vadovui) administracinį nurodymą ar nutarimą, ir valdytojas (fizinis asmuo arba juridinio asmens vadovas) per metus nuo administracinio nurodymo įvykdymo dienos ar nuo nutarimo administracinio nusižengimo byloje įsiteisėjimo dienos nusižengimą. Tačiau negalima pripažinti valdytoją padarius administracinį nusižengimą pakartotinai, kai Pareiškėjai patys nusprendžia, kad galimi pažeidimai yra pakartotiniai.

Atsakydama į Pareiškėjų argumentą, kad Pareiškėjai vėl kreipėsi į Valdytoją su prašymu

pateikti valymo paslaugų sutartį jau po skundžiamo Akto priėmimo – 2024 m. vasario 13 d. – tačiau iki šiol jokio atsakymo nėra gavę, nes „Valdytojas tiesiog tokius prašymus ignoroja ir neketina pateikti prašomų dokumentų“, o Savivaldybė nepradėdama administracinio nusižengimo teisenos neprincipingai ir neobjektyviai įvertino situaciją ir taip nepasiekė jai Kontrolės taisyklių 15 punkte numatyto tikslo – užkirsti kelią naujiems teisės aktų nuostatų pažeidimams atsirasti, Atsakovė laikosi pozicijos, kad pagrindo dėl patikrinimo Akto panaikinimo nėra. Atsakovės teigimu, jeigu Valdytojas nepateikia prašomų dokumentų, Pareiškėjai turi teisę vėl rašyti skundą ir jį pateikti Atsakovei, ir tuo pagrindu būtų vertinama, ar galima imtis teisės aktuose numatytų priemonių, pavyzdžiui, skirti administracinę nuobaudą. Atsakovė nėra tiesiogiai atsakinga už Valdytojo galimus teisės aktų pažeidimus ateityje, nes už šiuos pažeidimus atsako pats Valdytojas. Papildomai informuoja, kad Atsakovės Akto 5.1. papunktyje Valdytojui buvo pateikta rekomendacija per 12 darbo dienų nuo šio Akto pasirašymo ir gavimo dienos leisti butų ir kitų patalpų savininkams, jų įgaliotiems asmenims susipažinti su valymo paslaugų sutartimi, darbų priėmimo aktais, pateikti prašomus paaiškinimus (apie įkainių didėjimą). Atsakovė 2024 m. kovo 22 d. pateikė Valdytojui raštą Nr. S-1041, kuriame nurodė pateikti informaciją – ar valdytojas įvykdė Akto 5.1 papunktyje nurodytą rekomendaciją. Jeigu įvykdė, atsiųsti tai įrodančius dokumentus. Šią informaciją buvo prašoma pateikti per 5 darbo dienas.

Pažymi ir tai, kad skundžiamame Akte Atsakovė, nagrinėdama, kaip Valdytojas vykdo pavestas funkcijas, ne tik vertino pateiktą informaciją, nustatė trūkumus, bet ir teikė rekomendacijas (patikrinimo akto 5 punktas), kurias Valdytojas turėtų įgyvendinti per nustatytą terminą.

Atsiliepime nurodyta teismų praktika, kurioje LVAT savo nutartyse ne kartą yra pasisakęs, kad valdžios institucijų sistema yra sukurta taip, kad kiekviena institucija turi jos paskirtį atitinkančias priskirtas funkcijas, kompetenciją, kurių privalo laikytis. Pagal viešojoje teisėje veikiančią teisėtumo principą viešojo administravimo subjektai privalo veikti tik įstatymo jiems suteiktų įgaliojimų ribose, o veikimas viršijant kompetencijos ribas (*ultra vires*) yra pagrindas viešojo administravimo subjekto aktą pripažinti neteisėtu (LVAT 2009 m. lapkričio 23 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A662-906/2009, 2010 m. spalio 22 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A756-1229/2010).

Atsakovė laikosi pozicijos, kad ji pagal savo kompetenciją laiku atliko neplaninį patikrinimą, surašė tinkamą patikrinimo Aktą, laikėsi teisės aktuose keliamų reikalavimų, Pareiškėjams pateikė atsakymą, kuris atitinka visus individualaus administracinio akto reikalavimus: yra motyvuotas, pagrįstas teisės aktų normomis, nurodyta apskundimo tvarka, jis pasirašytas jį priėmusio pareigūno, todėl Aktą naikinti nėra teisinio pagrindo, jis visiškai atitinka Viešojo administravimo įstatymo reikalavimus.

Atsakovė papildomai pažymi, kad Pareiškėjai neginčija Akte pateiktų rekomendacijų, išaiškinimų, nustatytų trūkumų ir t.t., tačiau mano, kad Atsakovė nepagrįstai nepradėjo administracinio nusižengimo teisenos. Atkreipia dėmesį, kad Atsakovė galimai paskirtų administracinę nuobaudą, jeigu Valdytojas nebūtų įvykdęs rekomendacijų, tačiau Atsakovė šios informacijos dar nėra gavusi. Atsižvelgiant į tai, kad Pareiškėjai sutinka su Akte pateiktais išaiškinimais ir rekomendacijomis, nėra teisinio pagrindo naikinti esamą ar atlikti pakartotinį patikrinimą. Atlikus pakartotinį neeilinį patikrinimą, galimai būtų nustatytos tos pačios aplinkybės ir trūkumai, kurių Pareiškėjai neginčija.

Skundas atmestinas.

Ginčas byloje kilo dėl Šiaulių miesto savivaldybės administracijos 2024 m. vasario 12 d. patikrinimo akto Nr. A4-9 „Daugiabučio namo bendrojo naudojimo objektų valdytojo veiklos patikrinimo aktas“ (minėta, toliau – Aktas) teisėtumo. Apie priimtą Aktą Pareiškėjai buvo informuoti 2024 m. vasario 13 d. raštu Nr. TRS-139 „Dėl pateikto skundo“ (b. 1. 12-17).

Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme (toliau – VAĮ) nenumatyta, kad administracinis sprendimas turi būti išdėstytas viename dokumente, todėl toliau Komisija aukščiau nurodytus du dokumentus – Aktą ir Savivaldybės 2024 m. vasario 13 d. raštą Nr. TRS-139 „Dėl pateikto skundo“ – vertins kaip vientiso individualaus administracinio akto teisėtumą.

Bylos duomenys patvirtina, kad Pareiškėjai 2023 m. liepos 18 d. kreipėsi į Savivaldybės administraciją su skundu (b.1. 3-5) nurodydami, kad namų administratorius UAB „Mano Būstas Šiauliai“ (minėta, toliau – Administratorius arba Valdytojas) netinkamai atlieka daugiabučių namų, esančių (*duomenys neskelbtini*) bei (*duomenys neskelbtini*), administratoriaus pareigas, prašė dėl UAB „Mano Būstas Šiauliai“ atlikti tyrimą, esant nusižengimui nubausti Valdytoją ANK nustatyta tvarka ir įpareigoti pateikti namų butų savininkams jų prašomus dokumentus.

Kartu su skundu Savivaldybei pateiktas 2020 m. rugsėjo 4-23 d. susirašinėjimo elektroniniu paštu (b.1. 7-8) tarp vieno iš Pareiškėjų – X. X. – ir Administratoriaus laiškas, kuriuose buvo prašoma Administratoriaus pateikti sutartį su valymo paslaugas teikiančia įmone; valymo paslaugų priėmimo aktus; 2019-2020 metų suvestinę apie atliktus mokėjimus už teritorijos valymą <...>; nurodyti, kiek kartų per savaitę turi būti keičiami prie durų esantys kilimėliai, bei gauti su šią paslaugą teikiančia įmone pasirašytą sutartį. Į šiuos prašymus Administratoriaus buvo atsakoma bendro pobūdžio pranešimais, kad laiškas gauti ir perduoti atsakingiems asmenims.

Kaip priedas prie Savivaldybei pateikto skundo pridėtas ir 2023 m. balandžio 29 d. elektroninis laiškas, kuriame Administratorius nurodo, kad: „šiuo metu vykdomas konkursas ekspertizės atlikimui dėl langų saugumo“ (b. 1. 5); X. X. 2021 m. balandžio 30 d. elektroninis laiškas, kuriame prašoma kuo skubiau organizuoti balkonų konstrukcijų ekspertizę <...> (b.1. 5), nes įmonės, teikiančios balkonų stiklinimo paslaugas dėl netinkamų balkonų aliuminių konstrukcijų negali suteikti garantijų (b.1. 6); 2021 m. gegužės 13 d. Administratoriaus atsakymas, kad vykdoma rangovų apklausa dėl balkonų dalių ekspertizės atlikimo, o gauta informacija bus pateikta butų ir kitų patalpų savininkams <...> (b.1. 7); taip pat 2023 m. gegužės 15 d. Administratoriaus klientų atstovės I. V. elektroninis laiškas (b.1. 9), kuriame pateikiamas 2023 m. balandžio 4 d. Daugiabučių gyvenamųjų namų, esančių (*duomenys neskelbtini*) ir (*duomenys neskelbtini*), butų ir kitų patalpų pirminio savininkų susirinkimo protokolas (b.1. 9-10).

Savivaldybė, gavusi 2023 m. liepos 18 d. skundą, 2023 m. rugpjūčio 17 d. raštu Nr. SG-853 „Dėl pateikto skundo“ (b.1. 10-11) informavo Y. X., kad atsižvelgiant į pateiktą informaciją bus inicijuotas bendrojo naudojimo objektų valdytojo veiklos neplaninis patikrinimas, o apie patikrinimo rezultatus bus informuota.

2023 m. lapkričio 14 d. Y. X. elektroniniu laišku vyriausiojo specialisto K. J. teiravosi, kaip sekasi patikrinimas, nes nebuvo gavusi jokios informacijos (b.1. 11).

2023 m. lapkričio 20 d. Savivaldybė raštu Nr. S-4305 „Dėl UAB Mano Būstas Šiauliai veiklos, susijusios su daugiabučių namų (*duomenys neskelbtini*), (*duomenys neskelbtini*), bendrojo naudojimo objektų administravimu, patikrinimo“ (b.1. 37) Administratoriui nurodė, kad yra inicijuojamas jo veiklos patikrinimas ir prašoma ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo šio pranešimo gavimo dienos pateikti Bendrijos veiklos dokumentus (ar jų kopijas) pagal nurodytus klausimus.

2023 m. gruodžio 4 d. raštu Nr. MBS-RS-23-6549 „Dėl UAB „Mano Būstas Šiauliai“ veiklos, susijusios su daugiabučių namų (*duomenys neskelbtini*), (*duomenys neskelbtini*), bendrojo naudojimo objektų administravimu, patikrinimo termino pratęsimo“ (b.1. 40) paprašė Savivaldybės, kad dokumentų pateikimo terminas būtų pratęstas iki 2023 m. gruodžio 18 d.. Atsakovė sutiko.

2023 m. gruodžio 18 d. Valdytojas raštu Nr. MBS-RS-23-6580 „Dėl UAB Mano Būstas Šiauliai veiklos, susijusios su daugiabučių namų (*duomenys neskelbtini*), (*duomenys neskelbtini*), bendrojo naudojimo objektų administravimu, patikrinimo“ (b.1. 40-41) pateikė atsakymus į Savivaldybės užduotus klausimus.

2023 m. gruodžio 12 d. Šiaulių miesto savivaldybės Mero potvarkiu Nr. M-1256 „Dėl Šiaulių miesto daugiabučių gyvenamųjų namų savininkų bendrijų valdymo organų, jungtinės veiklos sutartimi įgaliotų asmenų ir savivaldybės paskirtų bendrojo naudojimo objektų administratorių veiklos priežiūros ir kontrolės vykdymo“ Turto valdymo skyriaus vyr. specialistas K. J. buvo paskirtas Valdytojų veiklos priežiūros ir kontrolės vykdytoju.

2024 m. sausio 24 d. X. X. elektroniniu laišku K. J. ir D. A. (b.1. 12) domėjosi, kodėl nesulaukia jokios informacijos dėl neplaninio patikrinimo, nurodė, kad Administratorius iki šiol nepateikė sutarties dėl valymo paslaugų atlikimo, replikavo, kad Šiaulių miesto savivaldybė,

delsdama atlikti patikrinimą, nėra labai suinteresuota ginti gyventojų interesus, nes nuo skundo pateikimo praėjo daugiau kaip pusė metų.

2024 m. vasario 12 d. Savivaldybės daugiabučių namų bendrojo naudojimo objektų valdytojų veiklos priežiūros ir kontrolės vykdytojas K. J. atliko neplaninį UAB „Mano būstas Šiauliai“ patikrinimą ir surašė skundžiamą patikrinimo Akta Nr. A4-9 (b.1. 14-16).

2024 m. vasario 13 d. raštu Nr. TRS-139 „Dėl pateikto skundo“ (b.1. 12-17) (pridedant patikrinimo Akto kopiją) informavo pareiškėją Y. X. apie atliktą neplaninį patikrinimą.

Gavęs atlikto neplaninio patikrinimo Akta Nr. A4-9 (b.1. 17) X. X. 2024 m. vasario 13 d. elektroniniu laišku pakartotinai pareikalavo iš Administratoriaus pateikti valymo paslaugų sutartį.

2024 m. kovo 22 d. Savivaldybė raštu Nr. S-1041 „Dėl rekomendacijų vykdymo“ kreipėsi į Administratorių prašydama pateikti informaciją dėl patikrinimo Akte nurodytos rekomendacijos – per 12 darbo dienų leisti butų ir kitų patalpų savininkams susipažinti su valymo paslaugų sutartimi – vykdymo.

Ginčui aktualus teisinis reglamentavimas

Lietuvos Respublikos daugiabučių gyvenamųjų namų ir kitos paskirties pastatų savininkų bendrijų įstatymo (toliau – Bendrijų įstatymas) (suvestinė redakcija nuo 2023 m. kovo 1 d.) 20 straipsnyje įtvirtinta, jog bendrijos valdymo organų veiklos priežiūrą ir kontrolę pagal Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymą atlieka savivaldybės (1 dalis); savivaldybės vykdomoji institucija ar jos įgaliotas asmuo turi teisę kontroliuoti, kaip bendrijos valdymo organai atlieka pagal šį įstatymą jiems priskirtas funkcijas, ir, vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodeksu (toliau, minėta – ANK), surašyti administracinių nusižengimų protokolus, nagrinėti administracinių nusižengimų bylas ir skirti administracines nuobaudas arba perduoti administracinių nusižengimų bylas nagrinėti teismui (2 dalis).

Pagal Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 42 punktą, prie savarankiškų savivaldybių funkcijų yra priskirta butų ir kitų patalpų savininkų bendrijų valdymo organų, jungtinės veiklos sutartimi įgaliotų asmenų ir savivaldybės vykdomosios institucijos paskirtų bendrojo naudojimo objektų administratorių veiklos, susijusios su įstatymų ir kitų teisės aktų jiems priskirtų funkcijų vykdymu, priežiūra ir kontrolė pagal Vyriausybės įgaliotos institucijos patvirtintas pavyzdines taisykles.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. birželio 25 d. nutarimo Nr. 605 „Dėl įgaliojimų suteikimo įgyvendinant Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 42 punktą“ pagrindu, įgyvendinant Vietos savivaldos įstatyme nustatytas funkcijas, Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. liepos 24 d. įsakymu Nr. D1-612 buvo patvirtintos Butų ir kitų patalpų savininkų bendrijų valdymo organų, jungtinės veiklos sutartimi įgaliotų asmenų ir savivaldybės vykdomosios institucijos paskirtų bendrojo naudojimo objektų administratorių veiklos, susijusios su įstatymų ir kitų teisės aktų jiems priskirtų funkcijų vykdymu, priežiūros ir kontrolės pavyzdinės taisyklės (toliau – ir Pavyzdinės taisyklės), pagal kurias rekomenduota savivaldybių taryboms patvirtinti bendrojo naudojimo objektų administratorių veiklos priežiūros ir kontrolės taisykles. Būtent tokios taisyklės ir yra įtvirtintos Šiaulių miesto daugiabučių gyvenamųjų namų savininkų bendrijų valdymo organų, jungtinės veiklos sutartimi įgaliotų asmenų ir Savivaldybės paskirtų bendrojo naudojimo objektų administratorių veiklos priežiūros ir kontrolės taisyklių patvirtinimo“ patvirtintose Daugiabučių namų bendrojo naudojimo objektų valdytojų kontrolės ir priežiūros taisyklės (suvestinė redakcija nuo 2020 m. gegužės 22 d. iki 2023 m. kovo 31 d.) (minėta, toliau – Kontrolės taisyklės).

Kontrolės taisyklės nustato savivaldybės administracijos pagal Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 4.83 straipsnio 3 dalį vykdomos daugiabučių namų butų ir kitų patalpų savininkų (toliau – ir patalpų savininkai) bendrijų valdymo organų, jungtinės veiklos sutartimi įgaliotų asmenų, Civilinio kodekso 4.84 straipsnyje nustatyta tvarka paskirtų administratorių (toliau – ir valdytojai), veiklos, susijusios su įstatymų ir kitų teisės aktų jiems priskirtų funkcijų vykdymu, priežiūros ir kontrolės tvarką. Kontrolės taisyklių 2 punkte numatyta, jog priežiūros ir kontrolės vykdytoju Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu paskiriamas Savivaldybės administracijos padalinys arba ne

mažiau kaip du valstybės tarnautojai (atsižvelgiama į savivaldybės teritorijoje veikiančių valdytojų ir jų valdomų daugiabučių namų skaičių) (toliau – kontrolierius). Pagal Kontrolės taisyklių II ir III skyriuose įtvirtintas nuostatas, gali būti atliekamas planinis ir neplaninis valdytojo veiklos patikrinimas. Kontrolės taisyklių 15 punkte įtvirtinta, jog neplaninio valdytojo veiklos patikrinimo tikslas – įvertinti faktus ar aplinkybes, dėl kurių buvo inicijuotas neplaninis patikrinimas, ir užkirsti kelią naujiems teisės aktų nuostatų pažeidimams atsirasti. Pagal Kontrolės taisyklių 16 punktą, neplaninis patikrinimas gali būti atliekamas Savivaldybės vykdomajai institucijai gavus patalpų savininko skundą ar kilus pagrįstiems įtarimams dėl valdytojo veiksmų ar neveikimo, kurie gali prieštarauti teisės aktų, reguliuojančių jo veiklą, nuostatomis. Neplaninis patikrinimas pradedamas savivaldybės administracijos direktoriaus ar jo įgalioto asmens motyvuotu sprendimu.

Kontrolės taisyklių 21 punktas numato, jog neplaninio patikrinimo trukmė yra ne ilgesnė kaip 3 mėnesiai, jame nurodyta, kad į neplaninio patikrinimo laiką neįskaičiuojamas laikotarpis, per kurį valdytojas vėlavo pateikti paaiškinimus ir prašomus pateikti dokumentus. Pagal minėtų taisyklių 13 ir 25 punktų nuostatas, patikrinimas užbaigiamas Daugiabučio namo bendrojo naudojimo objektų valdytojo veiklos patikrinimo akto surašymu, kurio forma pateikta Kontrolinių taisyklių priede. Akte nurodomi valdytojo pateikti dokumentai, trūkumai, kuriuos valdytojas nedelsdamas pašalina, aprašoma valdytojo veikla, jos įvertinimas, rekomendacijos, informuojama apie pradėtą administracinio nusižengimo teiseną dėl patikrinimo metu nustatytą valdytojo veiklą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimų. Kontrolės taisyklių 24 punktas numato, jog apie atliktą ar nutrauktą neplaninį patikrinimą savivaldybės vykdomoji institucija ne vėliau kaip per 3 darbo dienas raštu informuoja skundą pateikusį asmenį, dėl kurio skundo buvo pradėtas neplaninis patikrinimas, nurodydama atlikto patikrinimo rezultatus ir išvadas ar nutraukto neplaninio patikrinimo motyvus. Pagal Kontrolės taisyklių 29 punktą, kontrolierius, nustatęs administracinį nusižengimą, už kurį ANK numato administracinę atsakomybę, pradeda administracinio nusižengimo teiseną.

Nagrinėjamo ginčo kontekste paminėtina, jog viešojoje teisėje taikomi įstatymo viršenybės ir teisinio apibrėžtumo principai lemia tai, kad viešojo administravimo subjektai, vykdydami įstatymais jiems priskirtą veiklą, veiktų tik taip, kaip numato teisės aktai. Sprendžiant klausimą dėl sprendimo teisėtumo, pažymėtina, kad Savivaldybė yra viešojo administravimo subjektas, veikia viešojo administravimo srityje, todėl jos veiklai taikytinos VAĮ nuostatos.

VAĮ 3 straipsnio 4 punkte įtvirtintas įstatymo viršenybės principas reikalauja, kad administraciniai sprendimai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais. VAĮ 10 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad administraciniame sprendime jį priimančias pagal suteiktus įgaliojimus viešojo administravimo subjektas, be kita ko, turi nurodyti administracinio sprendimo teisinį ir faktinį pagrindą ar kitas administraciniam sprendimui įtakos turėjusias aplinkybes bei administracinio sprendimo motyvus; administracinio sprendimo apskundimo tvarką, nurodant konkrečią skundą nagrinėjančią instituciją ar įstaigą, skundo padavimo terminą ir teisės aktą, reglamentuojantį apskundimo tvarką. Pastaroji teisės norma siejama su teisėtumo principu, pagal kurį reikalaujama, kad viešojo administravimo subjektai savo veikla nepažeistų teisės aktų, kad jų sprendimai būtų pagrįsti, o sprendimų turinys atitiktų teisės normų reikalavimus. Viešojo administravimo subjektas pagal kompetenciją privalo veikti tik taip, kaip nustatyta teisės aktuose. Plečiamasis viešojo administravimo subjekto kompetencijos aiškinimas viešojoje administracinėje teisėje nėra galimas.

Konkrečiu atveju ginčo specifiką lemia tai, kad jis yra susijęs su daugiabučių namų bendrojo naudojimo objektų administratoriaus veiklos priežiūra ir kontrole. Bendrojo naudojimo objektų administratoriaus, paskirto Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 4.84 straipsnyje nustatyta tvarka, veiklą administruojant bendrojo naudojimo objektus nustato Daugiabučio namo bendrojo naudojimo objektų administravimo nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. gegužės 23 d. nutarimu Nr. 603 (suvestinė redakcija nuo 2023-01-01, toliau – ir Nuostatai). Pagal Nuostatų 7.3 papunktį, Administratorius privalo pateikti patalpų savininkams ar jų įgaliotiems asmenims, valstybės ir savivaldybės gyvenamųjų patalpų nuomininkams ar jų įgaliotiems asmenims paprašius 7.3.3 papunktyje nurodytus paaiškinimus žodžiu, raštu ir (ar) elektroniniu laišku apie Nuostatų IV skyriuje nurodytus jiems apskaičiuotus mėnesinius mokėjimus, įmokas, atliktus namo

bendrojo naudojimo objektų atnaujinimo, kitus darbus, suteiktas paslaugas, pirktas prekes, leisti susipažinti su šių darbų, paslaugų, prekių pirkimo sutartimis, sąmatomis, darbų priėmimo aktais; jeigu kreipiamasi raštu ar elektroniniu laišku, – atsakyti raštu ar elektroniniu laišku ne vėliau kaip per 15 darbo dienų nuo prašymo gavimo.

Komisija pažymi, jog nors administratoriaus veiklos, susijusios su Nuostatuose nurodytų funkcijų ir pareigų atlikimu, priežiūrą ir kontrolę atlieka savivaldybės administracija, tačiau Administratoriaus veiklai *mutatis mutandis* taikomos CK XIV skyriaus nuostatos, taigi jo veikla reglamentuojama civilinio, o ne administracinio pobūdžio teisiniais santykiais.

Vietos savivaldos įstatymas Savivaldybės administracijai suteikia įgaliojimus atlikti Administratoriaus veiklos priežiūros kontrolę pagal teisės aktais nustatytą specialią tvarką ir procedūras, kurios nustatytos šio įstatymo 6 straipsnio 42 punkte, pagal Vyriausybės įgaliotos institucijos patvirtintas pavyzdines taisykles. Komisija pažymi, jog Administratoriaus veiklos patikrinimas turi būti vykdomas savivaldybės administracijai teisės aktais suteiktos kompetencijos ir jais įtvirtintų procedūrų apimtimi ir tvarka. Konkrečiu atveju Administratoriaus veiklos patikrinimą reglamentuoja Kontrolės taisyklės. Pagal Kontrolės taisyklių 30 punktą, Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo (toliau – ABTĮ) nustatyta tvarka gali būti skundžiami Savivaldybės administracijos direktoriaus ar jo įgalioto asmens, taip pat kontrolieriaus veiksmai ar neveikimas.

Ginčas byloje iš esmės kilo dėl to, kad, Pareiškėjų teigimu, nebuvo laikomasi Kontrolės taisyklių 21 punkte nustatyto termino neplaniniam patikrinimui atlikti ir tai, kad nebuvo pradėta administracinio nusižengimo teiseną (Kontrolės taisyklių 29 punktas).

Dėl neplaninio patikrinimo trukmės.

Rašytiniais įrodymais nustatyta, jog, Pareiškėjai 2023 m. liepos 18 d. kreipėsi į Savivaldybę su skundu (b.1. 3-5), prašydami atlikti Administratoriaus neplaninės veiklos patikrinimą. Savivaldybė 2023 m. rugpjūčio 17 d. raštu Nr. SG-853 (b.1. 10-11) informavo Pareiškėją, kad bus inicijuotas bendrojo naudojimo objektų valdytojo veiklos neplaninis patikrinimas, o apie patikrinimo rezultatus bus informuota. Pareiškėjai 2023 m. lapkričio 14 d. elektroniniu laišku (b.1. 11) kontrolieriaus K. J. teiravosi dėl neplaninio patikrinimo, nes nebuvo gavę jokios informacijos. 2023 m. lapkričio 20 d. Savivaldybė raštu Nr. S-4305 Administratoriui (b.1. 37) nurodė, kad yra inicijuojamas neplaninis veiklos patikrinimas ir prašoma ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo šio pranešimo gavimo dienos pateikti prašomus veiklos dokumentus (ar jų kopijas) pagal nurodytus klausimus. 2023 m. gruodžio 4 d. raštu Nr. MBS-RS-23-6549 (b.1. 40) Administratorius paprašė Savivaldybės, kad dokumentų pateikimo terminas būtų pratęstas iki 2023 m. gruodžio 18 d. Atsakovė sutiko, todėl 2023 m. gruodžio 18 d. Administratorius raštu Nr. MBS-RS-23-6580 (b.1. 40-41) pateikė atsakymus į užduotus klausimus. 2024 m. sausio 24 d. Pareiškėjas elektroniniu laišku (b.1. 12) taip pat domėjosi, kodėl nesulaukia jokios informacijos dėl neplaninio patikrinimo. 2024 m. vasario 12 d. kontrolės vykdytojas K. J. atliko neplaninį patikrinimą ir surašė skundžiamą Aktą Nr. A4-9 (b.1. 14-16), kuriame užfiksuoti neplaninio patikrinimo metu nustatyti trūkumai ir rekomendacijos, o 2024 m. vasario 13 d. raštu Nr. TRS-139 (b.1. 12-17) (pridedant patikrinimo Akto kopiją) informavo Pareiškėją apie atliktą neplaninį patikrinimą.

Iš bylos duomenų matyti, kad ginčo šalys skirtingai vertina, kada turėjo prasidėti (ir prasidėjo) neplaninis Administratoriaus veiklos patikrinimas. Atsakovė šio termino datą sieja su 2023 m. lapkričio 20 raštu Nr. S-4305 (b.1. 37) Administratoriui, kuriuo jis buvo informuotas apie *inicijuojamą* neplaninį patikrinimą, o Pareiškėjai – su 2023 m. rugpjūčio 17 d. Savivaldybės raštu Nr. SG-853, kuriuo jie buvo informuoti, kad „bus *inicijuotas* <...> valdytojo veiklos neplaninis patikrinimas“. Pareiškėjų teigimu, Savivaldybė nesilaikė Kontrolės taisyklių 21 punkte numatyto trijų mėnesio termino neplaniniam patikrinimui atlikti, nes nuo skundo Savivaldybei padavimo dienos t. y. 2023 m. liepos 18 d. iki patikrinimo Akto surašymo dienos – 2024 m. vasario 12 d. – praėjo daugiau kaip 6 mėnesiai. Atsakovė, savo ruožtu, laikosi pozicijos, kad 2024 m. rugpjūčio 17 d. raštu Nr. SG-853 Pareiškėjai tik buvo informuoti apie neplaninio patikrinimo inicijavimą, ir tai buvo padaryta laikantis Kontrolės taisyklių 17 punkte numatyto 20 darbo dienų termino, per kurį ji tik privalėjo

priimti sprendimą pradėti neplaninį patikrinimą ar jo nepradėti. Neplaninio patikrinimo pradžia turi būti laikoma 2023 m. lapkričio 20 d., todėl 2024 m. vasario 12 d. surašytas patikrinimo aktas priimtas nepažeidžiant trijų mėnesių termino.

Komisijos vertinimu, Atsakovė jokių pateisinamų, objektyvių ir pagrįstų priežasčių, kurios būtų turėjusios įtakos neplaninio patikrinimo pradėjimo delsimui, į bylą nepateikė, nenurodė jokių aplinkybių, kodėl neplaninis Administratoriaus veiklos patikrinimas buvo pradėtas tik 2023 m. lapkričio 20 d. Pareiškėjams patiems pradėjus domėtis neplaninio patikrinimo atlikimu, pagrįstai tikintis, kad praėjus trims mėnesiams nuo 2023 m. rugpjūčio 18 d. jis jau turėtų būti atliktas.

Komisija kritiškai vertina tokį nepateisinamą Savivaldybės delsimą. Savivaldybė, atlikdama jai aukščiau nurodytais teisės aktais priskirtas funkcijas, turėjo imtis visų įmanomų priemonių, užtikrinančių Pareiškėjų skundo savalaikį išnagrinėjimą, bei kelio galimam Administratoriaus pažeidimų padarymui užkirtimą kaip to reikalauja Kontrolės taisyklių 15 punktas. Šiuo konkrečiu atveju, Komisijos vertinimu, Atsakovė nepagrįstai termino pradėti neplaninį patikrinimą pradžia siejo su 2023 m. lapkričio 20 d. Administratoriui išsiųstu raštu, kuriuo pastarasis buvo informuotas apie *inicijuojamą* neplaninį patikrinimą, neatsižvelgė į protingumo kriterijų, neplaninį patikrinimą užbaigė tik 2024 m. vasario 12 d., t. y. praėjus daugiau nei 6 mėnesiams nuo Pareiškėjų kreipimosi, ir tuo pažeidė Kontrolės taisyklių 21 punkte nurodytą 3 mėnesių neplaninio patikrinimo terminą.

Pažymėtina, kad procedūriniai terminai sprendimo priėmimui yra skirti užtikrinti, kad administracinis procesas nebūtų pernelyg ilgai užtęsiamas, o viešojo administravimo subjektai įvykdytų jiems pavestą kompetenciją (žr. 2013 m. spalio 8 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A602-1189/2013). Sutiktina su Atsakove, kad viešojo administravimo subjektui įstatyme nustatytas terminas administraciniam sprendimui priimti yra instrukcinio pobūdžio, todėl šio termino pasibaigimas nedaro negaliojančiu administracinio sprendimo, priimto pasibaigus šiam terminui. Įstatyme nustatyto termino, per kurį turi būti priimtas administracinis sprendimas, pasibaigimas nepaneigia viešojo administravimo subjekto kompetencijos priimti administracinį sprendimą ar atlikti kitus veiksmus, tai yra tiesiogiai nesukuria neigiamų teisinių pasekmių, tik prailgina administracinį procesą, su sąlyga, jei nesuėjęs senaties terminas šioms procedūroms vykdyti. Viešojo administravimo subjektui praleidus įstatyme ar kitame teisės akte nustatytą administracinio sprendimo priėmimo terminą, galima konstatuoti viešojo administravimo subjekto neveikimą, tai suteikia teisę asmeniui ginti savo teises kreipiantis su skundu dėl neveikimo (šiais aspektais žr. 2012 m. gegužės 24 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A520-2327/2012; 2013 m. birželio 13 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A502-940/2013; 2012 m. sausio 27 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A602-110/2012; 2012 m. gruodžio 5 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A525-2907/2012; 2012 m. balandžio 2 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A602-1176/2012; 2013 m. rugpjūčio 29 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A602-1079/2013; 2013 m. spalio 8 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A602-1189/2013; 2012 m. vasario 23 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A602-1192/2012).

Kontrolės taisyklės neapibrėžia, per kiek laiko neplaninis patikrinimas turi būti pradėtas, tačiau akivaizdu, kad Pareiškėjų teisėti lūkesčiai buvo susiję su trijų mėnesių terminu, nurodytu Kontrolės taisyklių 21 punkte, o Atsakovė nenurodė jokių pateisinamų priežasčių, dėl ko neplaninis patikrinimas buvo pradėtas tik 2023 m. lapkričio 20 d. praėjus keturiems mėnesiams po Pareiškėjų kreipimosi į Savivaldybę 2023 m. liepos 18 d.. Tokius Atsakovės veiksmus arba, tiksliau, - delsimą veikti - Komisija laiko netinkamais, pažeidžiančiais teisės aktais jai nustatytas pareigas ir neatitinkančiais gero viešojo administravimo principo. Nepaisant to, kad Viešojo administravimo įstatyme gero administravimo principas tiesiogiai nėra įtvirtintas, jis Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje išvedamas iš Konstitucijos nuostatų. Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms. Viešojo administravimo subjektas yra saistoma *inter alia* gero administravimo principo, kuriuo įgyvendinama Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta nuostata, jog visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, reikalavimų (2015 m. liepos 9 d. išplėstinės teisėjų kolegijos nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1245-662/2015). Administracinių teismų praktika parodo, jog gero administravimo principas yra platus, tai yra savyje talpinantis ne vieną įvairaus pobūdžio

(materialinio, procedūrinio) imperatyvą (elementą), tai yra <...> pareigą imtis aktyvių veiksmų, padėti, elgtis rūpestingai ir atidžiai. Atsakingo valdymo (gero administravimo) principas, be kita ko, įtvirtina viešojo administravimo subjekto pareigą imtis aktyvių veiksmų vykdant administracinę procedūrą (žr., pavyzdžiui, 2015 m. liepos 31 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-1547-502/2015). Iš gero administravimo principo išplaukia, kad valstybės institucijos, priimdamos administracinius sprendimus (vykdydamos valdžios funkcijas), privalo dirbti rūpestingai ir atidžiai, veikti taip, kad administracinėje procedūroje būtų laikomasi visų teisės aktų nuostatų. Pagal gero administravimo principą valstybės institucijos turi vykdyti procedūrą nešališkai ir objektyviai (šiais aspektais žr. 2012 m. spalio 4 d. išplėstinės teisėjų kolegijos nutartį administracinėje byloje Nr. A502-134/2012, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo biuletenis Nr. 25, 2012, 174–186 p.; 2013 m. kovo 26 d. išplėstinės teisėjų kolegijos nutartį administracinėje byloje Nr. A756-708/2013, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo biuletenis Nr. 25, 387–407 p.; 2013 m. gegužės 14 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A444-878/2013; 2014 m. kovo 25 d. išplėstinės teisėjų kolegijos nutartį administracinėje byloje Nr. A756-997/2014, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo biuletenis Nr. 25, 2014, 130–142 p.; 2014 m. balandžio 22 d. išplėstinės teisėjų kolegijos nutartį administracinėje byloje Nr. A143-816/2014, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo biuletenis Nr. 27, 142–171 p.; 2015 m. sausio 8 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-1-502/2015; 2015 m. kovo 26 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A-1069-502/2015; 2015 m. rugsėjo 7 d. nutartį administracinėje byloje Nr. eA-1324-502/2015; 2015 m. liepos 9 d. išplėstinės teisėjų kolegijos nutartį administracinėje byloje Nr. eA-1245-662/2015). Formaliai ir biurokatiškai vykdomos viešojo administravimo funkcijos nesiderina su gero administravimo principu (šiuo aspektu žr. 2015 m. birželio 25 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-2150-492/2015). Gero administravimo principas reikalauja, kad valstybės institucijos, priimdamos administracinius sprendimus, veiktų rūpestingai ir atidžiai, taip pat užtikrintų, kad administracinėje procedūroje būtų laikomasi visų teisės aktų nuostatų. Šis principas suponuoja taip pat tai, kad viešojo administravimo subjektas turi pareigą pateikti suinteresuotam asmeniui objektyvią ir teisingą informaciją jį dominančiu klausimu (2015 m. birželio 26 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-2142-624/2015).

Administracinių teisinių santykių, susiklostančių tarp privačių asmenų ir valdžios institucijų, ypatumai lemia, kad privatus asmuo juose yra silpnesnioji pusė. Tokia teisinė asmens padėtis lemia, kad santykiyje su viešąja administracija kilus neaiškumams, teisė aiškintina jo naudai, siekiant subalansuoti nelygias šalių pozicijas bei garantuoti asmens, kaip silpnesnės šalies, apsaugą. Iš to valstybės institucijoms, įstaigoms, pareigūnams ir kitiems atitinkamus įgaliojimus turintiems asmenims kyla pareiga užtikrinti, kad privatūs asmenys galėtų veiksmingai ir tinkamai pasinaudoti jiems Lietuvos Respublikos Konstitucijos, kitų nacionalinės teisės aktų bei tarptautinių dokumentų suteikiamomis teisėmis ir laisvėmis. Tiek valdžios institucijos, tiek teismai, siekdami įgyvendinti gero viešojo administravimo principą, užtikrinti žmogaus teisių ir laisvių bei privataus asmens, kaip silpnesnės santykio su viešąja administracija šalies, apsaugą, privalo bet kurioje situacijoje vadovautis fundamentaliais protingumo, teisingumo, sąžiningumo principais, sprendimų priėmimo metu atsižvelgti į susiklosčiusių aplinkybių visumą (šiais aspektais žr. 2013 m. kovo 5 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A552-185/2013; 2013 m. gegužės 14 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A444-878/2013; 2014 m. kovo 4 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A552-385/2014; 2015 m. birželio 26 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-1872-552/2015).

Taigi, įvertinusi byloje nustatytas aplinkybes bei vadovaudamasi paminėtu teisiniu reglamentavimu ir teismų praktika, Atsakovės vangius veiksmus reaguojant į Pareiškėjų prašymą arba, tiksliau, - delsimą veikti - Komisija laiko netinkamais, pažeidžiančiais teisės aktais jai nustatytas pareigas ir neatitinkančiais gero viešojo administravimo principo. Vis dėlto, Komisija vertina, kad nustatyti minėti skundžiamo Akto priėmimo procedūros trūkumai nėra esminiai, sudarantys pagrindą skundžiamą Akta naikinti.

Dėl administracinio nusižengimo teisenos nepradėjimo.

Iš patikrinimo Akto 6 punkto, kuriame pagal Kontrolės taisyklių prieduose nustatytą formą numatytas informavimas apie pradėtą administracinio nusižengimo teiseną dėl patikrinimo metu

nustatytų valdytojo veiklą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimų, matyti, jog patikrinimą atlikęs kontrolierius šios grafos nepildė, nors informacija turi būti pildoma, jei patikrinimo metu nustatomi pažeidimai. Pažymėtina, kad iš skundžiamo Akto matyti, jog patikrinimo metu buvo nustatyta Administratoriaus veiklos pažeidimų, dėl kurių būtų galima paskirti administracinę nuobaudą, tačiau apie administracinės teisenos nepradėjimą buvo pasisakyta tik 2024 m. vasario 13 d. rašte (b.1. 17), kuriuo Pareiškėjai buvo informuoti apie neplaninio patikrinimo rezultatus. Kaip jau buvo nurodyta aukščiau, VAI nenumatyta, kad administracinis sprendimas turi būti išdėstytas viename dokumente, todėl Komisija laiko, kad pačiame patikrinimo Akte neišdėstytos priežastys dėl administracinio nusižengimo teisenos nepradėjimo nėra esminiai trūkumai sutrukdę Pareiškėjams sužinoti apie jų neskyrimo priežastis.

Byloje nekvestionuotina, jog Pareiškėjai gali inicijuoti namo administratoriaus veiklos tyrimą ir išreikšti poziciją dėl jo nubaudimo pagal ANK. Tačiau pagal ABTĮ 3 straipsnio 1 dalį, administracinis teismas (*šiuo atveju Komisija*) sprendžia ginčus dėl teisės viešojo administravimo srityje. ABTĮ 5 straipsnio 1 dalis numato, jog kiekvienas suinteresuotas subjektas turi teisę įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teismą, kad būtų apginta pažeista ar ginčijama jo teisė ar įstatymų saugomas interesas. Šio straipsnio 3 dalies 1 punkte įtvirtinta, jog teismas imasi nagrinėti administracinę bylą pagal asmens arba jo atstovo, kuris kreipiasi, kad būtų apginta jo teisė arba įstatymų saugomas interesas, skundą ar prašymą. ABTĮ 22 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad skundą (prašymą) dėl viešojo administravimo subjekto priimto administracinio akto ar veiksmo (neveikimo) turi teisę paduoti asmenys, taip pat kiti viešojo administravimo subjektai, įskaitant valstybės ir savivaldybių viešojo administravimo tarnautojus, pareigūnus ir įstaigų vadovus, kai jie mano, kad jų teisės ar įstatymų saugomi interesai yra pažeisti. Vadovaujantis šiomis teisės normomis, galima daryti išvadą, kad administraciniams teismams priskirta nagrinėti administracines bylas dėl viešojo administravimo subjektų priimtų teisės aktų, taip pat veiksmų (neveikimo), darančių įtaką asmenų teisėms ar įstatymų saugomiems interesams, teisėtumo. Kai skundžiamas aktas ar veiksmas akivaizdžiai jokių teisinių pasekmių nesukelia, jis negali būti ginčo administraciniame teisme objektu (žr. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2008 m. rugsėjo 25 d. nutartį administracinėje byloje Nr. AS525-540/2008, 2009 m. liepos 10 d. nutartį administracinėje byloje Nr. AS146-391/2009, 2010 m. balandžio 6 d. nutartį administracinėje byloje Nr. AS822-172/2010, 2010 m. spalio 22 d. nutartį administracinėje byloje Nr. AS143-560/2010).

Šiuo atveju skundžiamu patikrinimo Akto patiems Pareiškėjams nėra nustatyta teisių ir pareigų. Komisijos vertinimu, administracinio nusižengimo tyrimas yra priskiriamas patikrinimą atlikusios institucijos kompetencijai ir diskrecijai, jis nėra susijęs su pačių Pareiškėjų subjektyvių teisių apgynimu. Asmenys, inicijavę patikrinimo atlikimą, pagal bendruosius gero administravimo principus įgyja teisę tik būti tinkamai informuoti apie konkretaus patikrinimo rezultatus. Tokios teisės taikymo nuostatos laikomasi Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo suformuotoje praktikoje panašaus pobūdžio bylose (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. sausio 6 d. nutartį administracinėje byloje Nr. AS-492-23/2012, 2012 m. spalio 12 d. nutartį administracinėje byloje Nr. AS-858-710/2012, 2014 m. liepos 2 d. nutartį administracinėje byloje Nr. AS858-537/2014). Pareiškėjų argumentai dėl Savivaldybės veiksmų, susijusių su Administratoriui administracinės atsakomybės pagal ANK netaikymu ir nenubaudimo motyvų skundžiamame Akte neišdėstymu, atmetini kaip nepagrįsti. Komisijos nuomone, konkrečiu atveju esminis ginčas yra kilęs tarp Pareiškėjų ir Administratoriaus dėl pastarojo atliekamų paslaugų, tačiau jis nepriklauso Komisijos kompetencijai. Klausimas dėl administracinės atsakomybės taikymo turi būti sprendžiamas bendrosios kompetencijos teisme.

Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, Komisija sprendžia, kad, neplaninis patikrinimas buvo pradėtas pernelyg vėlai, užtruko daugiau kaip šešis mėnesius, tačiau šio termino nepateisinamas delsimas nedaro paties patikrinimo Akto savaime negaliojančiu. Įvertinus Pareiškėjų skundo turinį pagal Savivaldybei suteiktus įgaliojimus Administratoriaus veiklos kontrolės teisinio reglamentavimo kontekste, darytina išvada, kad Atsakovės patikrinimo Aktas Nr. A4-9 ir 2024 m. vasario 13 d. informacinis raštas Nr. TRS-139 yra teisėti, todėl jų naikinti Pareiškėjų skundo argumentais nėra pagrindo. Atitinkamai Komisija sprendžia, kad atmetus Pareiškėjų skundo

argumentus dėl patikrinimo Akro panaikinimo atmetinas ir išvestinis Pareiškėjų skundo reikalavimas įpareigoti Savivaldybę iš naujo priimti naują teisės aktų reikalavimus atitinkantį aktą, o esant reikalui – iš naujo atlikti ir pakartotinį patikrinimą.

Vadovaudamasi LR ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo 20 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Komisija

n u s p r e n d ž i a:

Pareiškėjų X. X. ir Y. X. skundą atmesti kaip nepagrįstą.

Sprendimą per vieną mėnesį nuo jo priėmimo dienos bylos šalys gali skųsti Regionų administraciniam teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Posėdžio pirmininkas

Giedrius Jakubėnas

Komisijos nariai

Vaida Jokubauskaitė

Danutė Kulikauskienė

Raminta Ramanauskienė